

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto XI. — Štev. 172

Ljubljana, četrtek, 20. julija 1950

Mesečna naročnina din 50.—

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Cena din 2.—

K DVELETNICI ZGODOVINSKEGA KONGRESA

Peti kongres Komunistične partije Jugoslavije je zasedal v izredno ugodnih dneh za naše narode. Toda ne samo za nas. Tiista dni je vest človeštva utrepetala ob nezasičanem razglasu Informbiroja, ki je mnogim preprostim ljudem razmračil poglede v prihodnost in strl njihove upe o socializmu.

Za nas, za naše narode pa je pomenil veka-belejski ultimatum, naj se odpove svoji Partiji, ki je trideset let rastla iz nas in je del nas samih, ki je trideset let pogumno vodila naš boj za srečno prihodnost, v katero smo si odprli vrata z ljudsko revolucijo, z irtvovanjem stotisočev žoljenj. Odpovedati naj bi se sebi in svoji zgodovini, sklonili glavo pod nov žarjem, poslali se s pepelom in sli obrezanih v Moskvo, v novo Canosso. Ne, človeškega dostojanstva, svobode in neodvisnosti si nismo pustili vzeti. Leta 1941, ko so bile okoliščine skoraj brezupne, smo se uprli fašističnim osvajalcem, ne da bi se strahali prihodnjih dni. Trdno smo verovali v zmago napredka. Sedem let pozneje smo doživeli nov napad na našo svobodo. Peti kongres je izrazil našo pripravljenost na novo ustajajo, na nov boj.

In tudi v tem boju bomo zmagali. Resnica mora zmagati, ker je ta resnica iz neuničljivih dejstev. (Tito na kongresu). Peti kongres je dal neizmerne pobude za naše delo, uplival na sprostitve novih ustvarjalnih sil, ki so ležale še neizkoriščane in nerazvite v naših ljudeh. Velika preizkušnja, ki nas je nepričakovano doletela, je izzvala v našem ljudstvu množična junštva na fronti boja za plan. Pretekli dve leti sta izpričali našo sposobnost, da z lastnimi silami zgradimo socializem. Lani in predlanskim smo ne samo izpolnili, temveč celo preseglili letni plan; prav tako tudi plan prvega polletja leta. Težave, ki so nam jih pripravili naši sovražniki, nam niso mogle vzeti ponuma in zlomiti ustvarjalne volje. Ob uspešnih naporih in irtvah našega zavednega ljudstva smo dosegli postavljenе smotere. Ti uspehi so neuničljiva dejstva — so naša resnica. Ob njih se drobe v prah vsi poskusi nasprotikov. Ti uspehi so naše nepremagljivo bojno orožje.

Hkrati z graditvijo pa je napredovala tudi zavest naših ljudi, napredovala naše celotno družbeno življenje. S posplošitvijo zgodovinskih izkušenj naše Partije in teoretično ocenitvijo naše ljudske revolucije je dal peti kongres bogato gradivo za študij, usmeril članstvo Partije k samostojnemu proučevanju naše prakse in teoretične zakladnice marksističnih klasikov. Osrednja partijska revija »Komunist« in partijske revije, ki izhajajo pri republiških centralnih komitejih, so na temelju petega kongresa in republiških kongresov obravnavale številna teoretična vprašanja. Zlasti gradivo plenarnih zasedanj Centralnega komiteja KPJ je pomemben prispevek k teoriji o graditvi socializma.

Take teoretične plodnosti, kot je značilna prav za ti dve leti naše Partije, ne najdemo v nobeni drugi Partiji v tem obdobju. Kako bedna so na primer poročila druge seje Informbiroja, ki naj bi bil — uže uradno — nekaj teoretični forum delavskega gibanja. Se psovke o Jugoslaviji so si izposodili iz časov papeškega preganjanja križovorcev. Nobene samostojne teoretične misli. In kako teoretično siromastično objavlja »Boljševik«, teoretično in politično glasilo CK VKP(b). Največjo medvedovo uslugo teoriji je »Boljševik« brez dvoma napravil z objavo članka I. Medvedeva, v katerem je plesel po sovjetskem »znanstvenem« načinu zbral citate iz nestetih člankov jugoslovanskih izdajalcev, ki le-te objavljajo v svojih lističih. V taki močvari pač iščejo sovjetski teoretiki znanstvenih dokazov, kajti CK VKP(b) za obrambo svojega napada na Jugoslavijo ne more najti v marksističnem nauku nobenega opravičila. Stalin sam, ko je pred kratkim po dolgem molku zopet napisal članek, pa se v njem ni lotil vprašanj boja za mir, za socializem, odnosov med socialističnimi deželami ali drugih vprašanj, na katera iščejo danes ljudje v svetu odgovora, temveč je pisal — o jezikoslovju. Tudi še danes ni ničesar čuti, da bi bil sklican kongres VKP(b), čeprav ga ni bilo že od leta 1939, in prav tako ni bilo mogoče brati nobenih poročil ali sklepov s sej CK VKP(b), če so te sploh bile. Sem pa tja zvezo za govor člana CK VKP(b) ob kakih obletnicah, za kako avtoritativno »kritiko« in o odstavitvi tega ali onega partijskega voditelja. In to je vse.

Medtem ko CK VKP(b) molči, kot da ni v Sovjetski zvezi ničesar več, kar bi bilo treba še teoretično osvetliti in pojasniti, kot da je v svetu največje zatijše, pa je pri nas izredna delavnost na teoretičnem poprišču. Informbirojevska resolucija je pred nas s surovo silo postavila vprašanje: odkod ta pojav, kje so njegovi vzroki. V težnji za spoznanjem teh neznank, ki jih je prinesel objektivni družbeni razvoj, je bila sproščena velika pobuda za razmah teoretične misli. V številnih razpravah, člankih in govorih so člani našega Centralnega komiteja odkrivali bistvo spora med nami in CK VKP(b), njegove vzroke in izvore. V njih je bogat prispevek k rešitvi dolgoletne krize v de-

lavskem gibanju, a za nas jasna smer socialistične graditve. Nedavno sprejeti zakon o upravljanju podjetij po delovnih kolektivih je najbolj vidni izraz praktičnega uresničevanja teh spoznanj.

Naš boj proti kominformizmu je izraz novih zgodovinskih okoliščin, ki dajejo delavskemu gibanju nove možnosti za zmage in odpirajo široka pota k socializmu, izraz revolucionarnega humanizma, ki je lasten borcem za novo družbo. Stalinovo vodstvo VKP(b) je izmaliciozno lik revolucionarja, člana Partije, ki je postal v Sovjetski zvezi državni uradnik, poteptalo temeljna človečanska načela, jih zavrglo v praksi in teoriji. Ne več koristi delavskega razreda, temveč koristi države — to je novo načelo sovjetske partije. Kot je skušal nekdanji Hegel ovekoveti prusko državo, tako skušajo danes sovjetski birokrati prikazati sovjetsko državo kot najpopolnejšo družbeno ureditev, upirajo se njenemu odmiranju in se na vso moč trudijo odložiti neizbežno zgodovinsko usodo državnega stroja, ki vedno bolj spada v muzej starin, poleg kolovrata in bronaste sekire (Engels).

Naš zgodovinski boj je ukresal v svetu nov revolucionarni plamen, ki se vedno bolj razširja. Navzlic najbolj mračnjaskim informbirojevskim ukrepom in uporabi srednjeveških načinov, vrednih samega Torquemada, nezadržno raste med naprednimi ljudmi v inozemstvu ugled naše dežele, ki si pridobiva vedno več prijateljev. V vseh deželah raste samozavest in pogum borcev za mir, svobodo in neodvisnost. Vse širše in globlje spoznavajo na lastnih tleh zle posledice kominformizma, ki nastajajo zaradi podrejenosti partijskih vrščikov v teh deželah sovjetski državni politiki, politiki sovjetske birokracije, ki je poistovetila boj za socializem z bojem za razširitev vplivnega področja sovjetske države in spreminja voditelje komunističnih partij v svetu v svoje uslužbence. Vsak dan močnejše so resnične sile napredka, kajti »volje in gibanja zgodovine, volje in gibanja narodov ne more zaustaviti nobena sila, pa čeprav bi bila še tako surova in nečloveška« (Dijilas).

Jugoslavija je danes svetel lik junške dežele, ki se plemenito bori za neodvisnost in prijateljstvo med narodi, za enakopravnost velikih in malih narodov, za resnični mir.

V PRVEM POLLETJU 500 NOVIH ZADRUŽNIH POSLOPIJ

Kmetke delovne zadruge v LR Hrvatski letos mnogo gradijo. Delo so bolj organizirale kakor prejšnja leta, zato so tudi že v prvem polletju dosegle lepe uspehe. Pozimi so si pripravile precej gradiva, tako da so mogle začeti zgraditi spomladaj graditi.

Pri številnih zadruzah so žgali opeko po novem načinu, in sicer izdelano iz primesi premoževnega prahu. Tako opeko je mogoče žgati na prostem brez peči. Zadruge letos gradijo 3548 raznih poslopij. Večino zgradb so začeli graditi spomladaj. Skupna vrednost gradbenih del znaša 1.233.408.000 din. Splošne kmetijske zadruge gradijo 145 poslopij v vrednosti nad 18 milijonov din. Izmed 666 zadružnih domov, kolikor jih je v letu, so jih doslej 310 pokrili.

Skupno so v prvem polletju zgradili nad 500 poslopij. Letošnji plan je za 227 odstotkov večji kakor lani.

Zadružniki v Orehovici pod Gorjanci pomagajo kmetom

Zetev na Krškem in Šentjernejem polju je končana. Tu in tam še stojte manjše površine ovsa, ki jih bodo kmetje poželi v teh dneh. Kljub suhemu letu je pridelek belih žit lep. Mlačev je v polnem teku; le z redkih skednjev se slišijo cepci, t ežavno delo so prevzele mlatice. Povsod, kjer le morejo, pomagajo tudi letos zadružniki zasebnim kmetom s svojimi stroji. — Na sliki: Orehovski zadružniki mlaticjo zasebnim kmetom v okoliških vaseh

V MEŽICI ŽE OBRATUJE tretja nova peč za topljenje svinca

Deset in desetletja že vozijo iz slikovite Mežiške doline težko, mehko kovino svinca v razne dele sveta. Več stoletij so mežiški rudnik izkoriščali tuji. Mežiški svinca slovi na svetovnem trgu, saj je najčistejši. Čeprav so vsi dosedanja lastniki črpali iz rudnika velikanska bogastva, pa so naprave za pridobivanje svinca še dokaj zastarele. Ko so naši delavci prevzeli rudnik v svoje roke, so morali marsikaj zboljšati. Vsako leto so doslej kaj preuredili, skrbeli so za olajšanje delovnih pogojev in za dvig proizvodnje. Zastarele naprave izboljšujejo, delavci pa z velikimi napori dvigajo proizvodnjo. Doslej so že za 50% povečali proizvodnjo svinca nasproti predvojni proizvodnji.

Posebno težko je bilo delo v stari topilnici, kjer so topili svinca v starih koritastih pečeh. Peči so bile visoke, zastarele, tako da je vročina udarjala delavcem naravnost v glavo. Seveda je zaradi zastarelosti peči bil tudi napor delavcev pri topljenju velik, proizvodnja pa majhna. Že leta 1948 so v topilnici podrli staro peč in napravili novo, pri kateri avtomatično zagrevajo maso. Drugo tako peč so zgradili tudi lani. Pred nekaj dnevi so zakurili ogenj v tretji novi peči,

ki so jo zgradili letos. Poleg tega, da je delo pri novih pečeh lažje in vročina manjša, pomenijo nove peči povečanje proizvodnje svinca. Pri novih pečeh so povečali proizvodnjo svinca za 80%.

Tudi topilec pri visoki peči se nenehno trudijo za večjo proizvodnjo ter za to, da lahko peč čim dalj časa obratuje, ne da bi jo bilo treba ustaviti in čistiti. Lani so dosegli v tej smeri izreden uspeh. Peč je neprenehoma obratovala 142 dni, kar še ni dogodilo nikoli, odkar obratuje visoka peč za topljenje svinca v mežiškem rudniku. Tako je lani odpadlo več čistih peči, kar pomeni lep prispevek k znižanju proizvodnih stroškov. Tudi letos nadaljujejo topilec s tem načinom dela, ki pa je seveda odvisen od njihove spretnosti in vestnosti.

Delavci v rafineriji vedno presegajo planske naloge. Velik uspeh pa so dosegli tudi v tem, da sedaj topijo svinca, ki ima čistost 99,992%. Na svetovnem trgu zaradi čistosti računajo naš svinca kot najfinjši in je uvrščen v prvo kvalitivno vrsto. Topilec tudi v drugem polletju nadaljujejo z ostro borbo za čimprejšnjo izpolnitev letnega plana. Polletni plan so izpolnili mesec dni pred

rokom. Prav gotovo je, da bodo letni plan izpolnili še dosti pred rokom. Za tako uspešno delo v topilnici pa imajo brez dvoma zasluge najbolj delavci, med katerimi so Kert, Lakner, Kolešnik, Seletnik, Ivantič in drugi. V topilnici pa se še med delavstvom vedno najdejo ljudje, ki ne poznajo delovne discipline in kvantitativne uspehe. Med temi so Jože Hudobrežnik, Anton Cvetko, Huso Handekovič in drugi, ki imajo na mesec po več neupravičenih izostankov.

Dragocen prispevek za naše gospodarstvo in za nove jeklarne, ki jih gradimo v naši državi, je proizvodnja kalcijevega molibdata, ki so ga začeli proizvajati v mežiški topilnici. Iz kalcijevega molibdata pridobivamo redko kovino molibden za oplemenitenje jekla. S proizvodnjo kalcijevega molibdata so začeli v Mežici že leta 1948. Do letos so napravili poleg stare topilnice vse potrebne priprave, tako da že od februarja nov obrat neprenehoma obratuje. Kalcijev molibdat pridobivajo s kemičnim postopkom iz vulfinita, ki je redkost v Evropi. Vulfinit imajo edino še na Švedskem in v Avstriji. Prej so koncentrat prodajali v tujino, sedaj pa iz njega v Mežici sami pridobivajo kalcijev molibdat. Molibdenovo jeklo je posebno trdno, neprobno in izredno odporno proti trenju. Čeprav so s proizvodnjo kalcijevega molibdata začeli v Mežici šele februarja, so polletni plan izpolnili. V začetku so imeli pri proizvodnji kalcijevega molibdata težave, kajti kotel je po eni ali dveh šaržah počil. Pozneje so ga obzidali s šamotno opeko, tako da je sedaj ta nevarnost odstranjena. Največ zasluga za proizvajanje kalcijevega molibdata ima ing. Uršič, ki je pred kratkim tudi uspel s poskusom topljenja svinca na nov način.

Proizvodnja svinca je odvisna od uspešnega dela rudarjev. Ozko grlo v proizvodnji svinčne rude je bil izvoz, kajti v rovu, ki pelje na Žerjav, so izvažali rudo in jalovino. Tako se je večkrat zgodilo, da je nakopana ruda ostala v resnici v jami. Dolgo časa so reševali vprašanje prevoza, končno pa so se odločili, da po rovu, ki pelje na Glančnik, izvažajo samo jalovino, po rovu, ki pelje na Žerjav, pa rudo. S tem je bilo ozko grlo v prevozu odstranjeno in rudarji plan dosti boljše izpolnjujejo.

V mežiškem rudniku in topilnici porabijo veliko električne energije. Kmalu pa bodo v Mežici imeli svojo lastno centralo, kakršno imamo le malokje. Hidrocentralo za 2000 kW bodo namreč zgradili kar pod zemljo. Vodo reke Meže bodo speljali po tlačnih ceveh v star zapuščen horizont, ki je 90 m pod zemljo, kjer bodo postavili turbine in generatorje. Od turbin bo voda odtekala po 7 km dolgem tlačnem rovu zopet na svetlo. Tlačni rov za odtok vode že kopljejo. Tako bo obrat rudnika in topilnice imel dovolj svoje električne energije, vsako leto pa bodo z lastno hidrocentralo prihranili nekaj milijonov dinarjev.

IMENOVANJE REPUBLISKE KOMISIJE ZA VPIS DRUGEGA LJUDSKEGA POSOJILA

Vlada Ljudske republike Slovenije je izdala odločbo o imenovanju Republiške komisije za vpis drugega ljudskega posojila. Za predsednika komisije je bil imenovan Zoran Polič, minister za finance, za člani komisije pa: Ferdo Kozak, predsednik Ljudske skupščine LRS, Janez Hribar, predsednik Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo, Franc Popit, generalni direktor za rudarstvo, Martin Greš, minister za delo, Matija Maležič, predsednik Mestnega ljudskega odbora v Ljubljani, Janko Rudolf, predsednik Glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije, Stanko Semič-Daki, podpredsednik Glavnega odbora Zveze borcev NOV Slovenije, Angelca Oček, predsednik Glavnega odbora AFZ Slovenije, Jancz Hočvar, sekretar Centralnega komiteja Ljudske mladine Slovenije in Maks Krnel, predsednik Republiške zveze kmetijskih združ.

Imenovana komisija bo vodila delo v zvezi z vpisom in vplačevanjem ljudskega posojila.

USTANOVITEV GLAVNE DIREKCIJE ZA CESTNI PROMET V LRS

Pri ministrstvu za lokalni promet LF Slovenije se ustanovi glavna direkcija za cestni promet. Direkcija bo operativni upravni voditelj avtomobilskih prevoznih podjetij in javnih skladišč republiškega pomena.

Delo direkcije bo vodil glavni direktor, ki bo odgovarjal ministru za lokalni promet. Kolegij glavne direkcije, ki ga bo vodil glavni direktor, sestavljajo vodje organizacijskih enot z glavnim direktorjem. Kolegij je posvetovalni organ glavne direkcije. V kolegiju bodo obravnavali posebna strokovna vprašanja. Zato bodo po potrebi sodelovali tudi strokovnjaki, tako da se bo kolegij razširil v strokovni svet.

Od leta do leta več prog v POMORSKEM PROMETU

Čeprav bo naša trgovska mornarica po tonazi in številu ladij šele po koncu petletke dosegla višino mornarice stare Jugoslavije, vendar se je že doslej zelo uveljavila v pomorskem prometu — ne le v obalni plovi, marveč tudi v čezoceanski plovi.

Ce hočemo pravilno oceniti uspehe in pomen naše trgovske mornarice, moramo vedeti, da je predvojna Jugoslavija imela 95 oceanskih ladij z nosilnostjo 500.000 ton, vendar je vzdrževala promet samo na petih progah tako imenovane dolge plobe in velike obalne plobe. Vse druge ladje so bile v prometu proste plobe. To pomeni, da so plule le toliko, kolikor so dopuščale razmere na svetovnem trgu. Zdaj pa ima Jugoslovanska linijska plova samo 40 oceanskih ladij in je že lani vzdrževala promet na šestih rednih trgovskih progah dolge in velike obalne plobe.

V stari Jugoslaviji je bila tudi trgovska mornarica prepuščena milosti in nemilosti tujega kapitala. Naš pomorski promet, izvoz in uvoz, so dirigirale tuje ladijske družbe. Jugoslovanske ladje so zato redko prispale v domače luke. Čakale so v tujih pristaniščih na naročila. Zmogljivost ladij je bilo mogoče izkoristiti le toliko, kolikor je bilo za prevoz popolnoma po naključju pripravljene blaga. Predvojna Jugoslavija je imela 24 ladijskih družb. Med njimi je le »Oceania« vzdrževala promet s tujino.

Ladje dolge plobe raznih družb so plule predvsem med Evropo in Južno Ameriko. Iz Južne Amerike so vozile za Anglijo, Nizozemsko, Nemčijo in Belgijo argentinsko žito in škiki soliter. Iz Evrope so navadno prevažali premož, če so sploh dobili kakšno blago za prevoz. Zato se je večkrat dogajalo, da so ladje plule v Ameriko popolnoma prazne.

V naših pristaniščih so le redko pristajale velike oceanske trgovske ladje. Navadno so bile v prometu le na nerednih progih. Prevažale so v Argentino leone polizdelke. Skoraj nikdar niso bile do-

Lani je Jugoslovanska linijska plova vzdrževala naslednjih šest rednih trgovskih prog v dolgi in veliki obalni plovi: Jadran—severna Evropa, Jadran—Bližnji vzhod, Jadran—Turčija, Jadran—Izrael—Ciper, Jadran—Severna Amerika in Jadran—Južna Amerika. V prometu med Bližnjim vzhodom na sedemdnevni prog so ladje srednje tonaže (motorne ladje »Zagreb«, »Skopje«, »Sarajevo«, »Titograd«, »Topusko« in »Rijeka«). Uvedli so redno petnajstdnevno prog med Jadranom in severno Evropo. Na tej prog pristajajo ladje v Dubrovniku (odhajajo z Reke), v Alžiru, Oranu, Casablanci, Londonu, Hamburgu, Rotterdamu, Antverpnu, Londonu in Tratu. Omeniti je treba še 28-dnevno prog v veliki obalni plovi med Jadranom in Izraelom ter Turčijo in 25-dnevno prog Jadran—Izrael—Ciper.

Proga med Jadranom in Južno Ameriko je dvomesečna, med Severno Ameriko pa mesečna. Na prog med Jadranom in Južno Ameriko vozijo največje naše ladje: »Radnik«, »Bosna«, »Dubrovnik«, »Blokovo«, »Kordun« in »Beograd«. Na prog med Severno Ameriko vozi naša najhitrejša tovarna ladja »Hrvatska« (17 milj na uro). Razen tega je na tej prog v prometu ladja »Srbija«.

Tovorne ladje prevažajo tudi potnike. Ladja »Radnik« more n. pr. prepeljati 6000 ton blaga in 500 potnikov, ladja »Hrvatska« pa nad 1000 ton blaga in 62 potnikov.

Ladje Jugoslovanske linijske plobe so udeležene tudi v prosti plovi in vozijo na nerednih progah. Naš pomorski promet stalno narašča hkrati z izpopolnjevanjem trgovske mornarice z novimi ladjami. Letos se bo naša mornarica okrepila s sedmimi ladjami »Makedonija«, »Pula«, »Zadar«, »Slovenija« in »Črna gora«, tako da bo mogoče še bolj izpopolniti omrežje rednih prog.

Neuspeh kominformovcev na kongresu francoskih učiteljev Francoski prosvetni delavci izražajo svoje simpatije do Jugoslavije

Pariz, 19. julija. (Tanjug.) Včeraj se je v Parizu začelo delo kongresa nacionalnega sindikata učiteljev Francije. Med tujimi delegati so navzoči tudi predstavniki Jugoslavije.

Jugoslavanski delegat je pozdravil kongres v imenu sindikata prosvetnih delavcev Jugoslavije in med drugim rekel, da jugoslavanski sindikati niso zapustili linije enotnosti prosvetnih delavcev na svetu. Omenil je revolucionarne tradicije, ki večejo delavski razred Francije in Jugoslavije. Zdel je kongresu uspešno delo, ki naj koristi miru, katerega danes ogrožajo imperialisti iz Zapada in kominformovci iz Vzhoda.

Ko je jugoslavanski delegat končal svoj govor, so navzoči pridedili jugoslo-

vanski delegaciji manifestacije, ki so trajale deset minut. Kominformovska manjšina, ki je najprej hotela vsiliti resolucijo, s katero se obsoja navzočnost jugoslovanske delegacije, je po takšnem podzravu jugoslovanski delegaciji zapustila dvorano.

Francoski prosvetni delavci so doslej že večkrat izrazili svoje simpatije do Jugoslavije. Sindikat prosvetnih delavcev pariške pokrajine je 20. junija soglasno izglasoval resolucijo proti francoskim kominformovcem, ki so skušali ovirati miting francoske napredne mladine. Razen tega se je več kot 120 mladih profesorjev in učiteljev, ki so člani te federacije, vpisalo v mladinske brigade, ki bodo letos delale na jugoslovanskih gradbiščih.

Povečane letalske akcije v Koreji

Dve ameriški diviziji sta se izkrcali na vzhodni obali Koreje — Vlada ZDA vztraja pri izpolnjevanju sklepov Varnostnega sveta

Tokio, 19. jul. (Tanjug.) V sporočilu štaba generala Mac Arthurja, ki ga prenaša Reuter, je rečeno, da sta ameriško in avstralsko letalstvo v sredo nadaljevala s taktično oporo kopenskimi silam. Bomniki so napadli pet mostov, zadeli dva železniška predora, onemogočili železniško križišče in bombardirali razmirom postajo v Tanjangu. Veletrudnjave so bombardirale most v Seulu. Letala na zračni pogon ameriške letalske skupine so zrušile tri severnokorejska letala. Do sedaj so uničili 31 severnokorejskih letal.

Reuter poroča, da je severnokorejsko topništvo prenehalo s dvodnevnim zatišjem na fronti severno in zapadno od Tedžona, kjer je tudi severnokorejsko letalstvo zelo aktivno. Toda ameriške čete so obdržale svoje položaje. Severnokorejsko topništvo se zbira 8 milj od Tedžona, za to linijo pa so koncentracije pehote.

Ameriško letalstvo bombardira severnokorejske koncentracije. Na osrednjem delu fronte drže južnokorejske čete svoje položaje, na vzhodni obali Koreje pa so zavrnile severnokorejski napad.

Po zadnjem poročilu iz ameriškega glavnega štaba sta se danes po desetdnevni pripravi izkrcali dve ameriški diviziji na vzhodni obali Koreje. Izkrcanje je bilo izvedeno s podporo ameriških, britanskih in avstralskih vojnih ladij.

Razgovori za pomoč južnokorejski vladi

Predstavniki 20 držav, članice OZN, razpravljajo na konferenci v Washingtonu, kako bi pomagali južnokorejski vladi. To je izjavil predstavnik OZN in dodal, da predstavniki teh držav, med katerimi so Argentina, Avstralija, Bolivija, Kanada, Francija, Norveška, Nizozemska, Novi Zeland, Mehika in Velika Britanija, ne razpravljajo o odposiljavi kopnih čet v Korejo, temveč le ladij in vojnega materiala.

Vse zaloge britanske nafte na Daljnem vzhodu rezervirane za operacije na Koreji

London, 19. julija. (Tanjug.) Uradni predstavnik Foreign Officea je izjavil, da so za potrebe britanskih sil pri operacijah na Koreji rezervirane vse zaloge britanske nafte na Daljnem vzhodu. Zaradi tega je britanska vlada ustavila dobave nafte LR Kitajski.

Znanje ministrstva ZDA je izrazilo svoje zadovoljstvo zaradi sklepa britanske vlade, da ustavi vse dobave nafte LR Kitajski. AFP poudarja, da pomeni ta ukrep pospešitev akcije za pomoč pri izvajanju resolucije VS o Koreji in pripominja, da je ameriška vlada zahtevala

Komisija za Korejo pripravlja poročilo za generalno skupščino OZN

Komisija OZN za Korejo pripravlja poročilo o splošnem položaju na Koreji. To poročilo bo predložila Generalni skupščini OZN, ko se bo ta sestala v začetku septembra. Komisija je sprejela resolucijo, v kateri je izraženo zadovoljstvo glede na izjavo severnokorejske in južnokorejske vlade, da bosta spoštovali ženevsko konvencijo o ravnanju z vojnimi ujetniki.

ZDA zavrnile indijski predlog

UP poroča, da je vlada ZDA zavrnila predlog predstavnika indijske vlade Pandita Nehruja o sovjetsko-ameriških razgovorih, da bi se končala vojna na Koreji. Ameriški odgovor je izročil pomočnik zunanjega ministrstva ZDA George Macy indijskemu veleposlaniku v ZDA gospe Pandit. ZDA so se postavile na stališče, da vojne na Koreji ni mogoče povezovati s prejemom delegata LR Kitajske v VS.

AFP poroča, da vsebuje ameriški odgovor naslednje: 1. da ZDA izpolnjujejo resolucijo VS, ki jo je odobrilo 54 narodov; 2. da sprejema LR Kitajske v OZN ni mogoče povezovati z rešitvijo korejskega spopada, in 3. da vlada ZDA misli, da je treba vsako posredovanje za končanje vojne na Koreji spraviti v sklad s pogoji, ki jih je formuliral VS.

Izjava indijskega predstavnika

Predstavniki indijskega zunanjega ministrstva je izjavil, da namerava indijska vlada objaviti vso korespondenco glede njene akcije za rešitev korejskega spora. Predstavniki je tudi izjavil, da ni pravilno ravnanje sovjetske vlade, ki je objavila pisma med Nehrujem in Stalinom. Še preden je Nehru dobil odgovor od drugih vlad.

Francoska vlada zahteva povečanje izdatkov za narodno obrambo

Pariz, 19. julija. (Tanjug.) Po končani vladni krizi, ki je trajala mesec dni, je francoska ljudska skupščina sklenila, da bo pet dni v tednu imela po dve seji, da bi tako končala debato o proračunski politiki in celo vrsto nerešenih socialnih in gospodarskih vprašanj. Vladni krogi stalno poudarjajo, da poslabšanje mednarodnega položaja nujno zahteva, da se vlada najprej začne baviti z vprašanjem narodne obrambe. Videti je, da so tega mnemja vse vladne stranke. Predsednik vlade Pleven je zahteval v svoji programatični deklaraciji povečanje vojaških kreditov za 80 milijard frankov, vendar pa odločujoče osebosti poudarjajo, da gre za precej večje vojaške izdatke.

NOTA VLADE FLRJ ALBANSKI VLADI

Beograd, 19. julija. (Tanjug.) Albanško poslanstvo v Beogradu je 10. julija izročilo zunanjemu ministru FLRJ notu, v kateri je protestiralo, češ da so jugoslovanski obmejni organi in letalske sile kršili jugoslovansko-albansko mejo. Zunanje ministru FLRJ je preverilo obtožbe iz te note ter je izročilo albanskemu poslanstvu v Beogradu notu, v kateri ugotavlja, da navedbe v albanski noti ne ustrezajo resnici in da z jugoslovanske strani ni bilo storjenega ničesar od vsega tega, kar se v albanski noti pripisuje jugoslovanskim organom. Res je, da se je dalj časa kršil jugoslovansko-albanska meja, vendar to delajo edinele albanski obmejni organi. Te kršitve se ponavljajo in postajajo vedno hušje, čeprav so jugoslovanska oblastva na to večkrat opozarjala albansko vlado in čeprav je jugoslovanska vlada predlagala konkretne ukrepe, da v prihodnje ne bi več prišlo do tega.

Incidentni in izzivanja, ki jih povzročajo albanski obmejni organi, dokazujejo, da albanski vladi ni do tega, da bi se na jugoslovansko-albanski meji vzpostavile normalne razmere. Očitno je, da albanska vlada vzpodbuja svoje organe k novim incidentom in kršitvam jugoslovanske ozemlja, obenem pa si prizadeva, jugoslovanskim obmejnimi organom, svoje da bi ravnanje svojih organov naprtila lastne nemiroljubne poskuse pa vladi FLRJ.

Kaj pravijo člani francoske mladinske brigade „Poitiers“ o Jugoslaviji

Zagreb, 19. julija. — Te dni je pripela na gradbišče študentskega mesta četrt francoske mladinske brigade „Poitiers“, ki jo sestavljajo v glavnem delavci študenti. Razen Francozov je v brigadi „Poitiers“ nekaj mladincev iz Vietnama, eden iz Sirije dva iz Kanade in en belgijski mladinec. Vsi so študenti pariške univerze. S francosko brigado je prišlo tudi deset najmlajši brigadir 15-letni David Kristian, učenec I. razreda liceja. Kristian dobro pozna mladinsko organizacijo Jugoslavije. — Čeprav smo vsi še zelo mladi, nas zelo zanima, kaj dela jugoslovanska mladina, kako gradi socializem. Ko se bom vrnil, bom povedal svojim tovarišem, kako gradi Jugoslavija novo življenje, in prepričan sem, da bo drugo leto prišlo še veliko mladih tovarišev z liceja v Jugoslavijo.

San Prav je po rodu iz Kambodže v Vietnamu in študira medicino v Parizu.

Živahno tekmovanje mariborskih frontovcev pri prostovoljnem delu

Že enajst dni zaporedoma govore tekmovalna poročila mestnega štaba prostovoljne dela: „Druga brigada je še vedno neporažena...“

V Mlinski ulici, kjer so še pred mesecj štirile v zrak žalostne razbitine nekdanje tovarne svile, je zdaj vse drugače. Pridne roke prostovoljcev so močno spremenile lice tega dela porušenega Maribora. Še malo, pa ne bo več razbitih, težkih železobetonskih plošč. Saj sta samo Stojkovič in njegova žena razdrolila in porušila celo belonsko stavbo in v to delo vložila nad tisoč prostovoljnih ur. Naglo rastejo grmade presejane zemlje in skladi opek. Uprava čast je zvozila že 70 vagonov raznega gradiva za Zagrebško, Klavniško cesto in Oreško nabrežje.

Tudi tega dne — ko sem obiskal gradbišče — se je sonce že nagibalo. Prostovoljci so začeli prihajati, najprej posamezno, potem pa kar v skupinah. Sredi delovišča sta vihrali v vetru partijska in državna zastava. Predsednik terenske fronte tovariš Toman je bil seveda tudi ta dan med prvimi. Kako bi ne, saj ima v izkaznici zabeženih letos že 531 ur! Dežurnega brigadirja Vande še ni bilo. Glavni terenski brigadir Senjor je skočil po opravkih, zato je kar on skrbel za evidenco, orodje in še za to in ono.

Pionirjev se je nabralo že lepo število. Pa kako pridno delajo. Hektlov Henrik, mali Vahlenov Alfred in drugi

kot v diru dovažajo opeko s samokolnicami. Nič ni čudnega, če so vrste najmlajših tako razgibane, saj gradijo tudi zase — veliko igrisce z garderobami, vrtljakom, gugalnicami, bazene za kopanje in še mnogo drugega, kar jih bo razveseljevalo.

Brigadir Senjor je privihal kot veter. Polne roke dela je imel in sem ga s težavo pripravil do računanja:

— Glej, 8500 ur je naša obveznost, pa smo jo z 12.019 urami v 12 dneh tekmovanja že krepko preseglili! Dnevno dela 100 do 140 prostovoljcev. V torek jih je prišlo celo 280. Po tekmovalnem planu bi morali dnevno napraviti 340 ur. Pa jih seveda veliko več. Pogled za posamezne dni: 462, 577, 654, 781, 981 — in osmega dne kar 1516, torej skoraj trikrat več! Najbolji se delo razvema ponoči ob svitu reflektorjev.

Ves čas so naju v razgovoru prekinjali vedno novi in novi prostovoljci. Strojevodja Kolšek je prišel z ženo Terenzio in malim Tinčkom. Tudi brigadirka Slobodanka Čurčić je že tu. „Samo da se mi mali ne bi do sedme prebudil,“ jo zaskrbi, pa že odhiti na delo. Senjorjevo Franci, ali „naš organizator pionirske brigade,“ kakor mu pravijo, je tudi prisel. Ima že 118 prostovoljnih ur. „Zvečer pridem še enkrat z atekom. On ima že nekaj ur več kakor jaz.“

— Vidim, da imate veliko dobrih, kaj pa najboljši? ...
Kar vsuje se imen in števil, ki skoraj vse po vrsti presegajo, 300 pa tudi 500 ur. „Nepremagljivi, boste vzdržali tekmo? ... podream v živo.“

— Vsi se borijo, pa nas ne morejo uže-gati — reče brigadir. Glej, kako bi nas radi. Ko so na 4. terenu zvedeli, da tekmujemo z nami, so ves ponedeljek počivali, češ, v torek jih pa bomo potolkli s podvojeno silo. Pa smo jih tako potolki, da so zgubili dve, ne eno točko.“

Grozni, težki oblaki kakor na mah zateminjo nebo.

— Dež! ... zavrti preko delovišča in že se usujejo goste kaplje.

Vedrimo pod kosatim kostanjem, kjer je pritrjena tudi turnirska tabela. V razpredelnih so vse brigade od 14. do 25. dobile eno točko — 2. brigada pa kar po vrsti same točke. „Nepremagljiva“ vodi z 11 točkami, na drugem mestu je Kamnica z devetimi. Zdej med odmorom frontovci ugibajo, tehtajo, kdo bo prvi v tekmovanju. Brigadir pojasnjuje: „Vsak dan vemo, s kom tekmujemo. In to je važno, zlasti če je nasprotnik neveren.“

Počasi se veča modrina na zapadu in zaskrbjeni obrazi se zvedrijo. Le rahel dež še prši. Pionirji ne morejo dočakati. Že so pri samokolnicah in hite po delovišče. Kmalu jim slede tudi drugi. „Nepremagljivi“ so zopet na delu...
Studentje iz Zapadne Nemčije pridejo na prostovoljno delo v Jugoslavijo

Studentje iz Zapadne Nemčije pridejo na prostovoljno delo v Jugoslavijo

Frankfurt, 19. julija (Tanjug.) Dosele je več kot 80 študentov priglasilo Zvezi nemških študentov v Bonnu za prostovoljno delo v Jugoslaviji. Priglasitve so bile vlozene na podlagi vabila LMJ zapadnonemškimi študentom, naj sodelujejo pri graditvi študentskega naselja pri Zagrebu.

PO SVETU

pril obojih visokih funkcionarjev. V obtožnici je naveden uboj pravosodnega ministra Ladasa 1. 1948, dalje se omenjajo priprave za atentat na maršala Papagosa, šefa ameriške vojaške misije Van Fleet, voditelja populista Calderisa in druge osebnosti.

PREPOVED IZHAJANJA GLASILA KP JAPONSKE. — Povelnik ameriških okupacijskih sil na Japonskem general Mac Arthur je ukazal japonski vladi, naj prepoved izhajanje glasila KP Japonske „Akahate“ in vseh njegovih organov za nedolgo čas.

JAVNA DELA V PALESTINI POD POKROVITELJSTVOM OZN

V vzhodnem delu Palestine so se začela javna dela pod pokroviteljstvom OZN za pomoč arabskim beguncem iz Palestine. Prihodnji teden bodo začeli izpolnjevati načrt za pozorovadno delo začetka leta. Organizacija ZN za pomoč arabskim beguncem iz Palestine in jordanska vlada se tudi pogajata o drugih javnih delih. Računajo, da bo pri teh delih zaposlenih okrog 10.000 delavcev.

ODSTOP MADZARSKEGA PRAVOSODNEGA MINISTRA. — Uradno poročajo, da je madžarski pravosodni minister Istvan Ris odstopil. Za novega pravosodnega ministra je bil imenovan dr. Molnar, bivši zunanji minister in veleposlanik v Moskvi. Istvan Ris je pripadal socialdemokratski stranki, preden se je 1. 1948 združil s KP Madžarske.

PRED VOJASKO SODISCE V ATENAH so postavili skupno 61 komunistov, ki so obtoženi, da so sorganizirali in sodelovali

I. KOROŠKI PARTIZANSKI TABOR

Sekcija koroških borev pri Zvezi borev NOB Slovenije vabi vse koroške bore in vse prijatelje Slovenske Koroške, da se udeležijo I. koroškega partizanskega tabora, ki bo v nedeljo 23. julija v Kotljah pri Guštanju. Glede na objavo o gibanju v obmejnem pasu opozarjamo, da za prihod na partizanski tabor v Kotlje ni potrebno nobeno posebno dovoljenje.

Spored I. koroškega partizanskega tabora je naslednji: Ob 8 sprejem gostov na postaji Guštanj. Od tam skupen odhod na Prežihovino v Kotlje. Prihod okrajnih štafet; kulturno umetniški program z nastopom pevskih zborov, godb in koroških skupin. Popoldne strelske tekme in ljudsko rajanje.

Iz Celja do Guštanja bo vozil poseben izletniški vlak. Odhod iz Celja 23. julija ob 4.32. Posebni vlak se bo ustavil na naslednjih postajah: Polzela, Paka, Soštanj, Mislinje, Turška vas, Slovenj Gradec, Dravograd in Guštanj. Za posebni vlak je odobren 50 odstotni popust.

Udeleženci z Gorenjske, Dolenjske in Notranjske imajo z rednimi vlaki priključek na posebni vlak v Celju. Okrajni odbor Zveze borev NOB Slovenj Gradec.

DRAVA JE BILA PREMAGANA

(Nadaljevanje in konec)

V popolnoma drugih pogojih se je razvijalo gibanje na vzhodu Koroške. Tam se je močno poznal vpliv delavstva iz Mežice, Črne in Guštanja. Maja 1944 je vzhodna Koroška že imela svoj odred, ki je štel okrog 300 ljudi, imel za seboj bogate izkušnje in bil prekaljen v težkih borbah. Terenske organizacije so bile zelo trdne in razgibane, saj se je narodnoosvobodilno gibanje začelo tam že ob koncu leta 1941.

Kakor na Zahodu, tako je bilo tudi na Vzhodu poletje in letu 1944 obdobje največjega razmaha in poleta. Domačini so v vedno večjem številu prihajali v partizane in revolucionarnost prebivalstva je stalno rasla. Vzhodnokoroški odred je v poletju 1944 vodil nekaj pomembnih borb, ki bodo dolgo ostale kot blesteči primeri v zgodovini Koroške. Iz skoraj vsakodnevnih spopadov z Nemci je odred izšel vedno kot zmagovalac. Morala mošva in borbeni duh sta bila visoka pri vseh borbah, kakor tudi pri prebivalstvu, ki je naše borece povsod rodostno podpiralo. Največji sloves si je odred pridobil v sedemdnevni borbi v Bistri in Koprivni, kjer je padlo ali kasneje pomrlo nad tisoč fašistov.

Vprašanje prehoda čez Dravo se je pojavilo na Vzhodu kasneje. Prva četa 15 ljudi je odšla čez Dravo šele junija pod vodstvom komandirja Boja. Nekaj aktivistov s Kristofom na čelu je severno od Drave delalo že dalj časa, tako da je bil teren več ali manj pripravljen. Boljši pogoji od enote na Zahodu so bili tudi

v tem, ker je bil teren (Svinska planina) veliko obsežnejši, ker so šli čez Dravo v poljeju in — kar je glavno — ker so bili Nemci v tem času v stalni defenzivi. To se je jasno odrazilo tudi v dejavnosti čete, ki je bila zelo gibljiva, imela velik in obsežen teren in zato tudi velike možnosti za razne diverzantske akcije.

V prvi akciji so uničili nemško postojanko na Dješkah. Tej so sledile akcije na Krčanju in Knežu. Poleg tega je drzna Bojeva četa vsespovsod uničevala telegrafske in telefonske linije, napadala avtomobile itd. Zaradi velike gibljivosti jih Nemci niso mogli doživeti. Bojeva četa pa je po vaseh prirejala tudi razne mitinge ter krepila revolucionarnost in moralno tamošnjega prebivalstva. Ta četa je bila gibalna sila, ki je v vzhodnem delu Koroške potegnila za seboj široko množico slovenskega ljudstva.

Glede na vse večje naraščanje partizanskih sil na južni strani Drave, krepitve revolucionarnega razpoloženja prebivalstva in zaradi primernege terena, se je vse bolj kazala potreba po večji enoti, ki naj bi šla čez Dravo. Konec julija je bil formiran bataljon 80 najboljših mož, ki je pod vodstvom Reja Marjana dobil nalogo prekoračiti Dravo. Ta pa je bil gestapovski agent, ki so ga vrinili v naše vrste. Izdajalec Rej je vodil bataljon v nemško zasedo, kjer so nacisti po nekaj urah borbi za Dravo nasproti Zvabeka, vse borece pobili. Junaški borec so se upirali do zadnjega in nihče od njih se kljub

večkratnim pozivom ni predal. Gestapovec je kasneje dobil zaslužen kazen.

Ta neuspeh podvig je za nekaj časa zavril misel na prehod čez Dravo in bil težak moralni udarec za vse koroške partizanske enote. Porazno pa je odjeknil tudi med prebivalstvom. Budnost se je povečala. Po kratkem času nam je uspelo odkriti še dva gestapovca, ki sta bila poslana z nalogo, da zastrupita vse vzhodnokoroški odred, ki je takrat po svoji moči predstavljal udarno pest vseh koroških enot.

Kakšnega pomena je bila borba koroških partizanov, se je videlo tudi v tem, da so zapadni zavezniki poslali na Koroško posebno vojaško misijo. Zavezniki so pripisovali važnost zlasti rušenju komunikacij, ki so vezale nemško zaledje z italijansko fronto. Drzne akcije naših mineerjev so za nad mesec dni popolnoma prekinile zvezo Celovce—Maribor, za kar so dobili pohvalo Vrhovnega štaba NOB in POJ.

Zavezniki so nam čez poletje preskrbeli tudi nekaj pošiljk vojnega materiala, kar je bilo zelo važno za nadaljnji razvoj in uspešne akcije partizanskih enot.

Reorganiziranje koroških enot, ki ga je narekoval razvoj našega gibanja, je zahtevalo koroške bataljone v njihovi polni moči. Na vsem področju Koroške južno od Drave je bil ustanovljen Koroški odred, pod katerega je spadal tudi štab enot severno od Drave.

15. oktobra 1944 je enotam na severu, ki so med tem že močno narasle, krenil na pomoč močan bataljon, sestavljen iz najdrznejših in najvdanejših borev-domacinov. V štiridnevem maršu — samo pomoči — je bataljon prišel na pomočje

Svinske planine. Takoj po prihodu je imel hud spopad z Nemci, ki niso bili pripravljeni na tako močno enoto in so utrpeli velike izgube.

Partizanske enote severno od Drave so hudo zimo 1944-45 zmagovito prestale pod neverjetno težkimi pogoji in v najhušjih borbah z Nemci. Samo za enote severno od Drave so bili angažirani naslednji nemški oddelki: SS-Junkerschule iz Celovca, bataljon 13. SS-Polizeiregimenta, delj regimenta Preck (enota za posebne naloge) in vse posadke celotne celovske kotline. Poleg tega so bile na področju Svinske planine ustanovljene nove žandarmerijske in policijske postojanke, obstoječe pa še okrepljene. Takoj po prvih spopadih je bila Drava blokirana in ostali smo brez zveze z jugom.

Navezani sami nase, brez pomoči, brez dobrih in močnih organizacij, smo v tej zimi zdržali silne napore. Pri 30 stopinjah Celzija pod ničlo in dveh metrih snega, po več dni brez hrane, smo se skoraj vsak dan spopadli z nešteto krat močnejšimi in spojitimi fašisti.

Razumljivo je, da smo pod takimi pogoji morali utrpeti občutne izgube. Prekop 90 borev v St. Rupertu pri Velikovicu leta 1947 je pokazal, kako težak je bil naš pohod. Vendar to še niso bili vsi. Nešteto jih je ostalo še na Svinski planini. Pripomniti pa je treba, da skozi vso zimo na področju Svinske planine Nemci niso ujeli niti enega boreca. To vsekakor dokazuje visoko zavest in neizmerno vdanost naših borev.

Svinska planina ni bila prijazna z nami. Povsod samo sneg in mraz. Toda vseeno smo vztrajali in vzdržali. Spominjam se tovarišev, ki so onemogli padli

v sneg, ki so, čeprav ranjeni, še vedno sodelovali v pohodu ali pa smrtno ranjeni izročili puške soborem in šepetali: »Vzemij puško in pojdi... ne morem več.«

Nedvomno so enote severno od Drave odigrale poleg vojaške tudi pomembno politično vlogo. Predvsem pa smo v teh težkih časih in najtežjih borbah s puško v roki in neštetiimi žrtvami dokazali svojo svetlo, kje je naša nacionalna meja. Tam, kjer leže kosti mrtvih junakov, kjer je tekla naša kri, tam stoji tudi naš mejnik.

Takrat ko je Nemčija razpadla so enote severno od Drave izpolnile svojo nalogo. Zasedle so Vovbre, Striholce, Gredino, Gospo Sveto in nešteto drugih krajev na skrajnem slovenskem severu. Ljudstvo nas je povsod veselo pozdravljalo. Vse se je veselilo tega velikega dogodka. Koroški Slovenci so spet smeli svobodno spregovoriti v svojem materinem jeziku.

Toda oditi smo morali. 22. maja 1945 smo se zbrali v Velikovicu. Sami stareji boreci, vsi smo bili v najtežji zimi 1944-45 na Svinski planini. Prečitali so nam povelje za umik za staro jugoslovansko mejo.

Veseli obrazi so postali resni. Kamioni so zbrali. Borec so se obotavljali. Komandirji so mirili svoja moštva, čeprav bi tudi sami radi ostali.
Gledal sem borec. Marsikomu so privrele solze. Jokali so ljudje, ki so v najtežjih dneh gledali pogumno smrti v obraz, ki so se pobratili z lakoto, mrazom in trpljenjem. Vse so žrtvovali za to zemljo: mladost, zdravje in kri. Nad sto tovarišev nam je ostalo na Svinski planini in tokrat smo jih zapuščali.

Prej nekaj nudi, potem pobiraj

Ljubljana, 19. julija. Pravda, kdo bo upravljal kopalnice na Ježici, teče že pet let. Včasih je bilo to velika moderna kopalnica s 700 kabinami in 200 omariami. Kadar je bila dobra sezona, je kopalnice obiskalo na dan tudi preko 3000 kopalec. Okrpanja je bila precej opuštena, vendar ne toliko, da bi ga s majhnimi stroški ne mogli le obnoviti, ampak celo povečati in razviti.

Stiri leta se je fizikurno društvo potegovalo, da bi kopalnice dobilo v upravljanje. Člani so bili pripravljeni izvršiti vsa dela, treba bi bilo le nekaj investicij. Vendar je bilo nekaj modrih ekonomistov v obravnavani komisiji, ki so se hoteli pustiti v roke kapitalizma. Zato kopalnice niso obnovili, ampak odprli gostilno. Tudi II. rajon, ki je nato prevzel četrta podjetja, se za kopalnice ni posebno zmenil. Mladji fizikurniki sami so obnovili prostor za odbojko in košarko ter očistili savski breg za skakalnice in ugodni plavalni teren, seveda pa vse proti volji vodstva kopalnice gostilne.

Letos je bilo že mesje nenavadno vroče in Ljubljancem so se spomnili, da je bilo včasih na Ježici zelo dobro kopalnice. Vse je kazalo, da bo Savo leto obiskalo mnogo kopalec. Kopalnice pa je bilo še vedno zapušeno in mrtev. Šele konec junija se je zagnal MLO Ljubljana, prevzel kopalnice v svoje roke in začel z močno reorganizacijo. S štirinastdesetdeset ograjo je pregradil dostop k Savi, postavil nekaj desk za sončenje, otroško igralnico, ustoličil upravnikar kopalnice, blagajničarja, vratarja in čistilko. Ko plačar 20 dinarjev, res ne ves, če je treba plačati tudi žrak, sonec in vodo, ker, ko nam kopalnice, dobili pod kopalniškim v prosti naravi. Prvi dan je vstopnica znesla 4000 dinarjev, naslednja dva dni pa 75 in nato 15 din. Kolkpa za znašajo plače štirih uslužbencev Gostilno, ki je sestavljal odbor in ima zopet svojo upravnika in nakaralce in gospodinjstvo pomočnico. Včasih so večji promet za kopalnice in gostilno vodili le štirje ljudje!

Ko vidiš, kako mladi fizikurniki, ki so si uredili prostor za odbojko in košarko, gledajo preko ograje, ker res ne morejo vsak dan živeti 10 din za vstopnico, in matere z otroki, ki si žele igralnice, se vprašate, če je mogoče, kakateri napočeno dojeti socialistične akumulacije?

Manever mladine Litostroja

Ljubljana, 19. julija. V nedeljo sta centra predvojske vzgoje »Litostroja« priredila v Sostrem manever v čast osme občinske ustanovitve Tomiščeve brigade. Ob 12. uri se je pričel napad, ki ga je vodil komandir tov. čirca. Komandir »suvražnika« branila je bil tov. Roman Kristof. Obe četi — branilci in napadalci — sta bili dobro oboroženi; poleg pušk in lehkimi mitraljezov sta imeli tudi topništvo in metale mlin.

Po zasedbi pripravljen položaj se so napadalci pričeli bližati ognjeni liniji. Ves čas premikali so streljati na »suvražnika« s puškami, pomagali pa so jim mitraljezi in topništvo. Po znaku z raketo so z jurinje položaja planili na »suvražnika«, ki se je trdovratno branil, vendar se je zaradi hrabrosti napadalcev moral umakati. Nedejski manever je prav tako kot prejšnji dokazal neresenost in podlost informobirovskih pisavnik, ki trdijo, da so mladina »Litostroja« neče udeleževati predvojske vzgoje. Odgovor na to je tudi 99,7% povprečna udeležba pri pouku predvojske vzgoje — A. Z.

Razmere v kočevskem kinu

Kočevje, 19. julija. Kino v Kočevju se zdanele ne ustrezno potrebam mesta in je bolj podoben podrti kot kulturni ustanovi. Če upoštevamo, da ima Kočevje največji lesno-industrijski ob-

Novi udarniki v lesni industriji: KZ Češnca

Kranj, 19. julija. V Češnjah se razvija najmočnejši lesni obrat kmetijske zadrage, ki ima danes v pogonu dva polnoletnikarke, sodarske delavnice, zabojarno, dve elektrocentralki, mehanizirano delavnico in svoj avtopark. Njihov gospodnji odbor zopet uspešno deluje in tekmuje med seboj za večjo storilnost dela. Tako je temu lesnemu podjetju, ki je največje v naši lokalni industriji, uspelo, da je izpolnilo polletni plan 100% kljub raznim nepredvidenim težavam, ko so delavci ostali brez upravičene garantirane preskrbe itd. V januarju letos so bili pri podjetju razglašeni prvi letni udarniki, na koncu polletja pa so proglasili novih sedem. Vsi so visoko presegali postavljene norme, ki so uvedene pri vseh delih v tem lesnem obratu. Imajo tudi svoj SKUD »Jelovca«, ki deluje od lani zelo uspešno na dramskem in pevskem področju. — T. M.

SKORAJ VSI ŽE UDARNIKI

Kokra, 19. julija. V soboto je uprava kamnoloma razglasila 40 udarnikov. V času od marca do junija je bilo razglashenih že 95% članov delovnega kolektiva za udarnike. Glavni steb mladinskih delovnih brigad na gradnji ceste Brastvo-eidinstvo je ob tej priliki poselel desetim najboljšim delavcem spomenice. Glavni kolektiv kamnoloma je eden izmed najboljših Jugoslaviji, saj so v juniju dosegli rekord v dobljenju kamna. Zdrobili so ga za 1200 ton, kar je za 1200 ton več kot prej. Uprava je razdelila najboljšim delavcem nagrade v znesku 20.000 din. Nagradjen je bil tudi najstarejši član kolektiva tov. Ivan Hrapec. — I. K.

Počitniške kolonije v Beli Krajini

Crmnej, 19. julija. Okrajni pionirski štab v Crmnejju je organiziral za letošnje taborjenje otrok v Dragomilju pri Dotalah je odšlo iz Bele krajine 30 otrok, ravno toliko tudi v drugi tabor. Redni križ je poslal na morje osem, soe odsek pa 12 otrok.

V Metliki je deča kolonija iz Kranja ki bo imela v dveh imenih letošnji tabor. V Semiču so otroci 4. rajona Ljubljana. V dveh imenih bo tu letovalo 200 otrok. — R. F.

DOBER ZGLED

Crmnej, 19. julija. Na zadnjem zasedanju okrajnega ljudskega odbora so odborniki sklenili, da pofeajo najmanj za tri dni na delo v gozd in da k sečenju lesa pritegnejo čim več frontovcev. Člani skupščine so odšli na delo od 14. do 18. julija.

Ravno tako so sklenili, da bodo ukrenili vse potrebno, da bo vsja ljudske posojila v okraju čim prej dobila vse obvezne št. da bodo vpisali 100.000 dinarjev. R. F.

Zboljšanje zdravstvene službe

Crmnej, 19. julija. Okrajni izvršni ljudski odbor v Crmnejju je takoj po vojni ukrenil vse potrebno, da se v Beli Krajini izboljša zdravstvena služba, ki je bila v stari Jugoslaviji skrajno zanemarjena. S pomočjo zdravstvenih delavcev so bile obnovljene zdravstvene ustanove v Metliki, Crmnejju, Semiču, Vinici in Starem trgu. Pri tem delu sta se posebno izkazali medicinski sestri tov. Vagner Marica in Vinici in tov. Hermina Heraković v Crmnejju, ki sta sami vodili adaptacijska dela v letih dveh ustanov. Da sta danes eden najboljših protituberkuloznih dispanserjev v Sloveniji in je go urejenam zdravstvenem centru v Crmnejju, je tudi zasluga tov. Herakovićeve in dr. Smrečnika. V zdravstvenem centru v Crmnejju je uredjen protituberkulozni dispanser, splošna ambulanta soe zav., zobna ambulanta in puševovalnica za mater. Tega vzreja pred vojno ni bilo.

Prejšnja septembra bo pa na novo odprta stalna ambulanta v Adleščah. V ambulanti bo stalna medicinska sestra, zdravnik ha bo ordiniral delotene ure v tednu.

Zboljšanje zdravstvene službe se pozna pred vsem pri omejevanju nekaterih nalezljivih boleznih (tisuš itd.), ki so se prej večkrat ponavljale. — R. F.

VELIKA RAZGIBANOST JEZERCANOV

Jezerca, 19. julija. Letos so frontovci na Jezerškem zelo razgibani pri prostovolnem delu. Dandaj je ta naš obmejli kraj napravil še nad 5000 prostovoljnih delovnih ur in sicer pri gradnji zdravnežnega doma 2545, pri pogozdovanju 2199 ur, dočim zdaj pomagajo pri košnji zadržnikom, ki se je v tem gosparskem kraju šele zdaj začela. In so dodaj pri košnji opravili nad 339 delovnih ur.

IZID NATEČAJA

za izdelavo osnutka plakata za II. republiško razstavo lokalne industrije, obrti in komunalne delavnosti LRS

Glavni odbor za II. republ. razstavo lokalne industrije obrti ter komunalne delavnosti LRS objavlja izid natečaja za izdelavo osnutka plakata kakor sledi:

I. nagrada — avtorja Polak Oto in Znidarski Tone Ljubljana (sifra »Lepak«). II. nagrada — avtor Seagnotni Franc, Ljubljana (sifra »S«). III. nagrada — avtor Trpin J. neč. Ljubljana (sifra »Tj«). Odgovarj. avtor Ramovič Ignac, Ježica (sifra »Igr«), avtor Skuteelj Anton, Zagreb (sifra »Triglavo«), avtor Trpin Jože, Ljubljana (sifra »Delo«).

OBISČITE II. REPUBLISKO RAZSTAVO

lokalne industrije, obrti in komunalne dejavnosti RL Slovenije od 22. julija do 6. avgusta t. l. Razstava bo v Ljubljani v državni gimnaziji »Bežigrad«, 50% popusta na železnicah. Na odhodni postaji zahtevajte obrazec K 13 Revija občlaži Zabavni vrt!

OBVESTILA

POVERLJENOSTV ZA PROSVETO PRTIO IN RAVNATELJSTVOM GIMNAZIJ

Posvamio ravnateljstva spodaj navedenih gimnazij, da z današnjim dnem ekspresno odpošajo poročilo, ki smo ga naročili z razpisom II. št. 2195/1 od 22. N. 1599.

Ljubljanska oblast:

- MLO Ljubljana-okolica: Sostro, Črnuča
- OLO Čelje-okolica: Dobje, Pilstajn, Ponikva, St. Jurj
- KOČEVOJE: Fara Vas, Loski potok, Ribnica
- OLO Krško: Arčiče, Bizeljsko, Dobova, Globoko, Kostanjevica, Leskovec, Raka, Sv. Peter, Velika Dolina, Senovo, Sevnica
- OLO Trebnje: Mirna, Trebnje, Trbišče
- OLO Črnomelj: Suhor, Vinica
- OLO Grosuplje: Grosuplje, Stična, St. Vid
- OLO Jesenice: Breznica, Koroska Bela
- OLO Kamnik: Kamnik
- OLO Kranj: Poljana, Predvor, Predoslje, Straziška, Trata, Tržič
- OLO Šoštanj: Smartno ob Paki
- OLO Trbovlje: Hrastrnik, Radeča

Mariborska oblast:

- MLO Maribor: gimn. Maribor I., II., III., IV., učiteljsko Maribor, Kamnica, Fobzežje, Studenci, Tezno
- OLO Maribor-okolica: Ruše, Fram, Jarmina, Hoče, Limbuš, Ribnica na Pohorju, Selmaica ob Dravi, Silvinca, Svečina, Sv. Jakob v Slov. gorah, Sv. Jurij, Sv. Lenart, Sv. Trojica, Spodnja Poljskava, St. Ilj
- OLO Dol. Lendava: Črenšovci, Odranci, Bogojna
- OLO Ljutomer: Sv. Tomaž pri Ormožu
- OLO Murska Sobota: Beltinci, Cankova, Rogosanci, Tišina
- OLO Poljane: Loče, Sv. Križ pri Rogški Slatini, Zreče
- OLO Ptuj: Cirkulana, Markovci
- OLO Slovenj Gradec: Mežica

Gorška oblast:

- OLO Postojna: Postojna, Staci trg, Cerkljeva Nova vas — Bloke, Sv. Peter na Krašu
- OLO Idrija: Crni vrh
- OLO Ilirsk. Bistrica: Knežak, Podgrad
- OLO Sežana: Komna Tomaj

Iz Ministrstva za prosveto LRS

INDUSTRIJSKA TEKSTILNA SOLA V MARIBORU

sprejme v tem šolskem letu 100 novih učencev za predpripravi, takšiki, oplemenitvski in tekstilno-kovinarski odsek.

Za vpis—so potrebni naslednji pogoji:

1. dovršeni 6 razredov osnovne ali njeje alične šole,
2. starost od 14—17 leta.
3. da je fizično zdrav in ima veselje do stroke.

Učenci te stroke imajo priliko, da se izučijo za specialiste v tekstilni industriji v vseh navedenih oddelkih. Učenca na šoli trajajo tri leta. Vsi so preskrbljeni s stanovanjem in internatu, a hrano, obleko in šolskimi potrebščinami, poleg tega pa prejemajo še mesečne nagrade za njihov uspeh v šoli.

Mladinci, ki se zanimajo za vpis v šolo, naj se takoj prijavijo — ustno ali pisмено na naslov Industrijska tekstilna sola Maribor — Melje.

Prijavi odnosno lastnorčno pisani prošnji za sprejem v zavod, naj bodo priloženi še naslednji dokumenti:

1. rojstni list,
2. zadnja šolska spridevalo,
3. zdravniško spridevalo,
4. karakteristika LMS,
5. potrdilo o imovinskem stanju,
6. pismono obvezo staršev oziroma varuha, da bodo poravnali vse stroške oskrbe, ako bi učenec samovoljno ali iz malomarnosti zapustil šolo.

Na osnovi teh prijav bodo rojenca ključani k sprejemnemu izpitu, kjer se bo dokončno odločilo o njihovem sprejemu v zavod. — Uprava Industrijske tekstilne sole Maribor.

METALURŠKA INDUSTRIJSKA SOLA ŽELEZARNE JESENICE

razpisuje sprejem učencev v šolo za izučitev livarskega oddela, modelno-livarskega, elektrotikarskega, v poklic kemičnih in tehnoloških laborantov ter delno v kovinarske poklice.

Pravico do vpisa imajo državljanji FLEJ, stari 14 let, a ne starejši od 17 let, ki so uspešno dokončali najmanj 5 razredov osnovne šole, kandidati za elektrotikarske tehnološke in kemične laborante pa dva razreda gimnazije. Kandidati morajo do 19. avgusta t. l. predložiti upravi šole: lastnorčno pismono prošnjo z navedbo točnega naslova in pošte, rojstni list, zadnje šolske ispridevalo, kratak življenjepis, izvajo staršev in skrbnika, s katero dovoljuje vpisje. Učenci, ki ne prihajajo direktno iz šole, morajo predložiti tudi potrdilo o prejšnji zaposelitvi, katero izda KLO.

Za časa šolanja je učencem zagotovena vsa materialna oskrba. Sprejemni izpiti se bodo vršili po 25. avgusta. Na sprejemni izpiti sprejeti učenci bodo na izpiti pismono poklicani.

RAZPIS

terminov za prehodne in diplomske izpite učiteljskim tečajnikom za šolsko leto 1950-51

a) prehodni izpiti bodo v drugi polovici septembra, dalje v mesecih novembru, marcu in aprilu.

b) diplomski izpiti bodo v mesecih: oktobru, decembru, februarju in maju.

Prijave za vsak termin morajo biti kolikovega (10 din) in vlozene dva meseca pred terminom preko okrajne na personalni oddelki Ministrstva za prosveto.

Prijave za prehodni izpiti v mesecu septembra morajo biti vlozene od 1. septembra 1950. Nov pravilnik o opravljanju prehodnih in diplomskih izpitov bo izšel v Prosvetnem delavcu.

OBVESTILO

Po nalogu Ministrstva za gradnje LRS se je aprila 1950 leta Splošno gradbeno podjetje »ZIDAR« v Trbovljah priključilo S.G.P. »BETON« CELJE in s tem izgubilo ime S.G.P. »ZIDAR« in tudi upravo v Trbovljah.

Zato obveščamo vsa državna podjetja in ustanove, da ima bivše podjetje »ZIDAR« sedaj samo funkcijo gradbišča Splošnega gradbenega podjetja »BETON« v Celju in da naročila, plačila in terjatve posiljajo na upravo »BETON« Celje in ne na gradbišče Trbovlje. — Uprava gradbišča Trbovlje.

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM!

Podjetje za rejo prašičev za teritorij mariborske oblasti, s sedežem Maribor ob Jarku 6. tel. 28-85, ban. zveza filijala NB Maribor 640-151-54 je od 1. avgusta 1950 v likvidaciji. Zaradi tega pozivamo vse dolžnike, da brez posebnega poziva poravnajo vse obveznosti do 1. avgusta 1950.

Vsi dobavitelji — upniki, pa naj do 10. avgusta 1950 predložijo podjetju vse račune za dobavljeno blago, katerih zneske pa si naj vnovič na zgoraj navedeni tekoči račun. Istočasno o naj podjetju izstavijo izveščke svojih kontov v svrho primerjave in potrditve pravilnosti.

Opozarjamo, da naknadnih prijav ne bomo upoštevali.

IZSEL JE

Priročnik za krajevne ljudske odbore.

Obnavnarva tele panoge in stroke: Delo, Socialno skrbstvo, Zdravstvo, Prosveto, Znanost in kultura, Kinematografijo, Radiofuzno službo, Fizikurno in Vojno strokovnih kadrov.

Ljudskim odborom in odborom množičnih organizacij ter podjetjem bo Priročnik v precejšnji korist, prav tako pa tudi drugim, ki se bavijo z vprašanji s področja dela, socialnega skrbstva, zdravstva, kulture in prosvete ter vzgoje.

Priročnik je izdal Komite vladre LRS za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti. Naroča se pri Upravi Uradnega lista LRS, Ljubljana — Gregorčičeva ulica 23-I. Obseg 227 strani, cena 50 din.

UREJA UREDNIŠKI ODBOR — ODGOVORNI UREDNIK DNŠAN BOLE — NASLOV UREDNIŠTVA: KOPITARJEVA 6 — UPRAVA: KOPITARJEVA 2 — TELEFON UREDNIŠTVA IN UPRAVE: 32-61 DO 32-65 — TELEFON NAROČNIŠKEGA ODDELKA 50-50 — TELEFON OGLASNEGA ODDELKA 36-85 — ŠTEV. ČEK RAČUNA 604-90601-0

OBVESTILO

Krajna odkupna podjetja Kmetijskih pridelkov in sadja, miška in mlečnih izdelkov, ter za živino in mesno izdelke Jesenice so se dne 1. julija 1950 fuzionirala v novo ustanovljeno podjetje pod naslovom: »Krajno podjetje »Odkup« Radovljica, s sedežem v Radovljici, Mestni trg št. 38. — Uprava.

GLEDALIŠČE

OPERA

Veseli teater 90' ob 19.30 in 21.30.

Predprodaja vstopnic pri operni blazniji vsak dan za vse predstave od 18. ure dalje. Ob nedeljah predprodaja tudi od 10—12 dopoldne. Predprodaja vstopnic za sindikate od 11—12 in to neomejeno število!

OBRTNIŠKO KUD KOS-HRIBERNIK

Ljubljana, Komenskega ulica 12: (na vrhu)

Ob priliki II. republiške razstave lokalne industrije in obrti prireja 22., 23., 26., 28., 29. in 30. julija in 1., 5. in 6. avgusta — vsakokrat ob 20.30 Gledališev komedijo: »Pri jopi kramarici« (Mirandolina). Režija: Edo Gregorin, član SNG.

Predprodaja vstopnic: Zdruga občinskih strok, Sv. Petra cesta 9, dnevno od 8—12 in 15—18.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Letno gledališče

Sobota 22. julija ob 19.30: Držić: »Dundo Maroje«.

Nedelja 23. julija ob 19.30: Držić: »Dundo Maroje«. Zadržje — Zaključek gledališke sezone.

Predprodaja vstopnic v soboto in v nedeljo od 10—12 v Titovem domu in dve uri pred predstavo na letnem gledališču. Opozarjamo na točen pričetek. Konec prod 23. ure.

KINO

UNION: Zaprt od 20. julija do 3. avgusta

MOSKVA: Jugoslav. umetniški film »Jezero«, Mesecnik JA 14. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15

SLOGA: Sovjetski film »Jan Rajnisa«, Srbski mes. 26. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15

TIVOLI: Ameriški film »Ljubava pesem«. Obzornik 40. Znanost in tehnika 3 in mesečnik JA. Predstava ob 20.30

LITOSTROJ: Angleški film »Sedma tansica«, bosanski mesecnik 32

MARIŠKOB PARTIZAN: Francoski film »Clavre«, slovenski mesecnik JA 15

UDARNIK: Ameriški film »Državljan Kane«, srbskoroški mesecnik 4

CELJE LETNI: Francoski film »Ob zori«, bosanski mesecnik 27

KAMNIK: Avstrijski film »Dolga pot«, hrvaški mesecnik 34

JESENICE MESTNI: Sovjetski film »Beli volčak«, Obzornik 34

KRANJ STORŽIČ: Ameriški film »Njed obrab«, Obzornik 42

BLED: Ameriški film »Tarzan zmaga«, hrvaški film Vode nam bodo pokorne

VRHNKA: Ameriški barvni risani film »Guliverjevo potovanje«, tednik

DOMZALE: Nemški film »Ni prostora za ljubezen«, Znanost in tehnika 5

SOSTANJ: Sovjetski film »Bozata nevesta«, filmske novice 203

SEŽANA: Sovjetski film »Dubrovski, risanka, Pesem veselja

KOČEVAJE: Sovjetski film »Dnevi in noči«, mesečnik JA 11

ROG. SLATINA: Ameriški film »Sestri«, Bostona, tednik. Plonir 8

OSMRTNICI

Uprava in sindikalna podružnica Stajnega mizarstva, Slovska 15 Ljubljana, sporočata žalostno vest, da je po kratki in teški bolezni preminil mlun član in sodelavec 18-julija tov. FRANC ERJAVEC, član IZNM, Pokolnega tovariša bomo spremili danes v četrti ob 17. uri iz kapele sv. Jakob na mestno pokopališče. Vestnega in požrtvovalnega sodelavca bomo ohranili v svetlem in trajnem spominu.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo, da je 19. julija umrla šolska sestra MARIJA KOSAK, sestra DOLOROZA. Pogreb dobre sestre bo v petek 21. julija ob 16. uri na tukajšnje pokopališče. — Domžale 19. julija 1950.

GABER ZA RAZORE

Bik je planil ne meneč se za bolečine v nosu. Jernej ni bil kos njegovi moči, padel je in bik ga je potegnul za seboj skoraj do vrat. Ljudje so kriknili, toda k Jerneju so se upali šele, ko je bila razjarjena žival že zunaj. Jernej je bil nezavesten in ves krvav. Odnegli so ga ven in ga položili v listje pod napuščem steljnika na drugi strani dvorišča.

V zvoniku je bilo plat zvona. Iz bližnjega trga pa se je šlišalo tuljenje siren. Okrog ognja se je nabralo polno ljudi, malone vsa vas je bila tam. Toda ljudje so bili proti požaru brez moči. Nekateri so nosili vodo v skafih in jo polivali v goreč hlev.

Ogenj se je razširjal. Plameni so se preližali skozi streho in se pognali visoko pod nebo. Kmalu so začeli tramovi pokati, porušili se je prvi, nato pa še drugi, tretji, četrti... Nad plameni se je dvigal roj isker.

Jernej je kmalu prišel k sebi. Ko je odprl oči, se je nad njim sklanjala Marica in mu zmyvala čelo z rahlo roko. Čeprav je bil zaradi požara še ves iz sebe, mu je vendar dobro delala njena skrb. Nasmehnil se je, nato se je skušal dvigniti. Z Maricino pomočjo se je počasi spravil na noge.

Samo nekaj korakov je napravil, nato pa se je naslonil na voz, ki so ga potegnili izpred hleva. Molče je zrl v požar. Zaradi razburjenja je še vedno drhtel po vsem telesu. V glavi se mu je motalo, kakor da je še vedno pijan. Toda telesnih bolečin skoraj ni čutil. »Toliko truda in bojev je bilo s tem hlevom, zdaj pa je vse vrag vzel,« je neprestano greblo v njem.

»Da smo le živino rešili!« je nekdo dejal.

»Malo kasneje bi prišli, pa bi bili še ob živino,« se je oglasil drugi.

Tretji pa je dejal: »Prekleti Tomažin, vse življenje je bil ljudem v nadlego, na zdaj pa je še zažgal.«

»Če se sam ne bi ubil, bi ga bilo treba pobiti kakor garjavega psa.«

Jerneju je bilo, kakor bi nekdo njega oplazil s kolom po glavi. Srce mu je zastalo, noge pa so se mu zašibile, da se je moral še bolj nasloniti na voz. Zdelo se mu je, da ga vsi gledajo s sovražnimi očmi. Ničče ni prišel k njemu, da mu pomaga, ali da ga vpraša, kako mu je. Le Marica je ostala ob njem. Toda še njeji si ni upal pogledati v oči.

»O bog, kakaj me ni bik do mrtvega pohodil,« se mu je oglašala v duši bridka misel. Greblo je v njem, kakor da je on kriv požara, ki ga je zanetil oče.

»Vedno sem govoril, da je treba pijanca nekam spraviti, magari pod ključ, pa se ni dalo nič napraviti. Na, zdaj pa to...« se je zopet nekdo oglašil.

Jurij je tudi stal med ljudmi, čeprav je je ves čas nekaj gonilo stran. Toda ni si upal oditi, ker se mu je zdelo, da bi bilo sumljivo, če bi izmed vseh zadržnikov le njega ne bilo pri požaru. Poleg tega je tudi strahoma prisluškoval pogovorom ljudi. Bal se je, da bi morda le kdo slišal, kaj je kričal Tomažin. Toda vsi so le tega dolžili požara. Marija pa je molčala. »Lastnega moža ne bo izdajala,« se je še vedno tolžil v mislih.

Polagoma je popolnoma prišel k sebi. Odrvel je strah in rekel, da so ga slišali široko noakrog:

»Saj Tomažin ni kriv... Pijanec je pijanec. Kaj je bilo treba pijanca nositi v hlev! In ali nismo s Kovačem, Steblom in Lazarjem neprestano govorili: Ne lesenega hleva! Nekateri pa samo: Les, pa les, pa les, No, zdaj pa vidimo, kateri smo imeli prav. Cement ne gori.«

Zadnje stavke je spregovoril s posebnim poudarkom, ki pa ga lankoverno uho okoli stoječih ni ujelo. Ljudem se je zdelo, da iz njih zveni skrb za zadrugo, ki jo je Jurij po njihovem mnenju zmeraj kazal. Zdaj so se res vsi ozrli proti Jerneju, ki je slonel ob vozu. Ta se je sicer zaradi Jurijevega očitka čutil krivega, toda vseeno ga je Jurijev glas razdražil. Bolj nagonsko kakor razumsko je dojel, da se v Jurijevih besedah skriva vse nekaj drugega kakor skrb za zadrugo. »Zdaj ho ljudje dobili še večji vpliv na ljudi, pa ho napejleval vodo na mlino, ki ne bo mlel za nas,« je greblo v njem. Toda zaradi očitaljih pogledov ljudi in ker se je čutil krivega zaradi očeta, ni našel moči, da kar koli reče. V grlu ga je stiskalo kakor na joki.

Tedaj pa se je oglašila Marija, kakor da se ji je iztrgalo iz grla:

»Tih hodi Jurij, ti... ti...«

Jurij se je zdrnil. Prestrašeno, hkrati pa grozeče se je ozrl proti ženi. Tudi drugi so se ozrli proti nji, toda skoraj začudeno. Jezno, Lazar pa je rekel:

»Kaj bi molčal! Resnico je treba povedati, sicer ne bomo nikamor prišli.«

»Da, resnico... Treba jo je povedati,« je gočala, kakor da jo nekaj davi, da ne more govoriti. »On naj jo pove, Jurij... O sebi naj pove...«

Spet je prenehala. Prestrašeno in zmedeno je gledala po ljudeh, nato se ji je izvilo iz grla, kakor krič ranjene živali:

»Kdo je zažgal hlev? Kdo je ubil Tomažina? On... Jurij... Slišala sem Tomažina, ko je kričal v hlevu: »Odpri Jurij, kaj me hočeš živega zažgati!«

Marija je bila po tistem, ko je zagledala Tomažina na oknu, vsa zmešana. Njegov krik jo je bil pretresel do mozga. In potem, ko ga je našla mrtvega, jo je njegova smrt tako pretresla, da ni bila zmožna nobene misli. Polagoma pa je raslo v nji grozno spoznanje.

»O bog, kaj je Jurij zažgal?«

Od groze ji je ledenela kri, zdelo se ji je, kakor da se v njej podtjo blazne misli. Toda ne, to ni blaznost! Ali ni Jurij bežal od hleva, ko ga je poklicala? Ali se ni v njegovih očeh zrcalil zločin, ko je sikal nanjo, naj molči?

»On, on je zažgal, on je tudi kriv, da se je Tomažin ubil,« ji je raslo v duši in ji izpodirvalo vse drugo. »O bog, saj ni mogoče, saj se človek ne more spozabiti tako daleč,« se je lovila v mislih, kakor utopljenec, ki išče rešilni predmet, pa ne more ničesar najti. Tudi v njenih mislih ni bilo ničesar, na kar bi se oprla, da ne bi bilo treba verjeti oni strašni misli, ki je silila vanjo.